

This article presents materials ethological studies of the behavior of lambs derived from different types of intra ewes breed prekos for purebred breeding and crossbreeding with manufacturersdilbaev and Kazakh fat-rumped breeds.

Key words: *interbreed type behavior, an index of functional activity, the type of behavior.*

Дата надходження в редакцію: 30.10.2012 р.
Рецензент: д.с.г.н., професор Л.М. Хмельничий

УДК 636.1.082.26

ОСОБЛИВОСТІ СЕЛЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ ІЗ ВЕРХОВИМИ КОНЯМИ

Т.І. Нежлукченко, д.с.-г.н., професор, Херсонський державний аграрний університет
Є.Г. Петров, Херсонський державний аграрний університет

Надана оцінка та перспектива селекційної роботи із кіньми української верхової породи. Визначені основні пріоритети та перспективи розвитку.

Ключові слова: *коні, українська верхова порода, селекція*

Вивчення проблеми. За даними ФАО, в 1999р. поголів'я коней в світі становило 61 095 тис. і порівняно з середніми показниками 1989 – 1991р. зросло на 114 тис. голів. За континентами в Африці знаходиться 8,0% світового поголів'я, Північній Америці — 25,1, Південній Америці — 25,6, Азії — 28,5, Європі — 12,2, Океанії — 0,6%. Найбільше коней розводять у Китаї — 8982 тис., далі в Бразилії — 6400, Мексиці — 6250, США — 6180, Аргентині — 3300, Монголії — 3059 тис. голів. Світове виробництво м'яса досягає 581 тис. т, що порівняно з середніми показниками 1989–1991 рр. більше на 65 тис.т. Найбільше конини одержують у Мексиці — 79 тис., Китаї — 71, Казахстані — 66, Італії — 50, Аргентині — 50 тис. т.

На 1 січня 2000р. поголів'я коней в Україні становило 698 тис. голів (1991 р. — 738, 4 тис.); виробництво конини в 1999 р. — 10 тис. т (1990 р. — 12 тис. т) [1].

Розвиток конярства здійснюється в племінному, робочо-користувальному, продуктивному та спортивному напрямках. Важливим заходом у поліпшенні коней є тренінг та іподромні випробування. Особливості вирощування молодняка та підготовки до випробування відносяться до фенотипових факторів, які визначають подальшу перспективу використання коней.

Матеріали і методика досліджень. Провідними країнами з розведення та тренінгу коней є Америка, країни Азії. Системи вирощування та тренінгу коней, їх оцінки та подальшої селекційної роботи, які використовують в господарствах України та провідних країнах світу ґрунтуються на загальних принципах, однак мають певні відмінності.

Результати досліджень. Українська верхова порода коней створена в кінних заводах і племінних репродукторах України під методичним керівництвом і безпосередньою участю Інституту тваринництва УААН. За кількістю племінного поголів'я вона найрозповсюдженіша серед 11 основних заводських порід, що розводять в

Україні. Українська верхова порода як самостійна затверджена в жовтні 1990 року [2].

Специфічний характер використання коней у спорті і постійна зміна вимог змагань зумовлюють необхідність модернізації підходів до методів розведення і самого спортивного коня в Україні. В останні роки більшість селекціонерів віддає перевагу перемінному міжпородному схрещуванню, адже його використання дає можливість отримувати окремих видатних коней, проте не може сприяти стабільному генетичному поліпшенню популяції у цілому.

Пріоритети розведення та удосконалення української верхової породи:

1. Українська верхова – це перш за все велике вітчизняне досягнення України.
2. Налічує більше 1000 голів конематок і 150 жеребців-плідників.
3. Несе в собі генетичний потенціал кращих спортивних порід Європи.
4. Наявність власного накопиченого спортивного потенціалу.
5. Присутність достатньої генетичної різноманітності - як чинника прискорення прогресу.
6. Пристосованість до місцевих умов довілля.

Для досягнення стабільного поліпшення популяції необхідно в кожному поколінні відбирати жеребців і кобил з найвищою генетичною цінністю.

Такий підхід не може поєднуватись зі схрещуванням, яке вимагає поліпшення кожної вихідної породи окремо. Для прискорення генетичного прогресу відбір необхідно проводити в єдиному масиві.

Існує два варіанти досягнення поставленої мети:

1. Імпорт західноєвропейських жеребців (спермопродукції). Таким чином імпортується генетичний прогрес інших країн. Проте, такий підхід є дорогим і не завжди обґрунтованим. Крім того, навряд чи можна сподіватися на отримання з-за кордону тварин найкращої генетики, оскільки ба-

гато країн прагнуть залишити кращий генетичний матеріал у себе. Відповідно, ціна генетичного матеріалу з України в Європі завжди буде нижча.

II. Проводити генетичну оцінку всієї популяції коней української верхової породи і відбирати кращих тварин. Українська популяція спортивних коней, через різноманітність їх походження, дає більше можливостей для генетичного поліпшення, ніж кожна з батьківських порід окремо. Крім того, генетичний потенціал цих порід вже присутній у коней української верхової породи. Імпорт жеребців здійснювати теж необхідно, але обґрунтовано і цілеспрямовано: відповідно до прийнятої селекційної програми. Переваги:

- Зменшення відтоку грошей зі спортивної індустрії України і стимулювання її зростання і розвитку.

- Селекціонери отримують можливість зберегти українську верхову породу, при цьому покращити її спортивні якості.

Успіх цього варіанта залежить від системності випробувань коней за спортивними якостями з метою виявлення тих із них, які мають найбільший генетичний потенціал, при одночасному вибракуванні коней з генетичною цінністю, нижчою за середню в породі.

Для того, щоб максимально збільшити віддачу і ефективність генетичної оцінки, результати необхідно використовувати як частину ретельно спроектованої програми поліпшення породи з чітким визначенням мети розведення. При цьому племінні цінності можуть бути головним інстру-

ментом у доборі ремонтного молодняка і засобом моніторингу (дослідження) типу та роботоздатності потомства, отриманого від відібраних жеребців та кобил. У країнах, де це проводиться, чітко простежується стійке поліпшення генетичного потенціалу порід.

Немає сенсу реалізувати кращий племінний молодняк за межі України, оскільки включення тварин із найвищою племінною цінністю в племінну популяцію – це інвестиція в майбутню генетичну цінність українських коней, тоді як їх продаж є лише одноразовим прибутком.

Висновки і перспективи подальших наукових досліджень. Метою розведення коней української верхової породи має бути:

- отримання благородного та правильно складеного, міцного, гнучкого, крупного коня довгих ліній, прямокутної рамки;

- правильні продуктивні рухи на основних алюрах із підведеним задом;

- сильний та технічний стрибок;

- приємність у їзді та добрий норов;

- можливість використання коня під будь-яким вершиником як для прогулянок, так і для спорту на національному та міжнародному рівні;

- оптимальне співвідношення правильної будови тіла, роботоздатності і здоров'я.

Для досягнення найбільшого генетичного прогресу породи необхідно дотримувати наступні умови: максимальне збільшення точності та інтенсивності селекції, а також генетичної мінливості ознак, і скорочення інтервал

Список використаної літератури:

1. Ткачова І.В. Стан галузі конярства в Україні та умови її подальшого розвитку // Аграрний вісник Причорномор'я. Випуск 58. Одеса, 2011. – С. http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/avpch/Sg/2011_58/Tkach.pdf

2. Волков Д.А. Краткая история, современное состояние и пути совершенствования украинской верховой породы лошадей /Волков Д.А., Новиков А.А., Латка А.М. // ГКП лошадей украинской верховой породы.- Т.5.-К., 2001.-С.14-33.

Дана оцінка і перспектива селекційної роботи з лошадьми української верхової породи. Определены основные приоритеты и перспективы развития

Ключевые слова: лошади, украинская верховая порода, селекция.

The estimation of the prospect of breeding with horses Ukrainian horse breed. The main priorities and development prospects Keywords: horses, Ukrainian horse breed selection

Key words: horse, reproduction technology, pregnancy, service period, Ukrainian horse

Дата надходження в редакцію: 11.10.2012 р.

Рецензент: д.с.г.н., професор Ю.В.Бондаренко